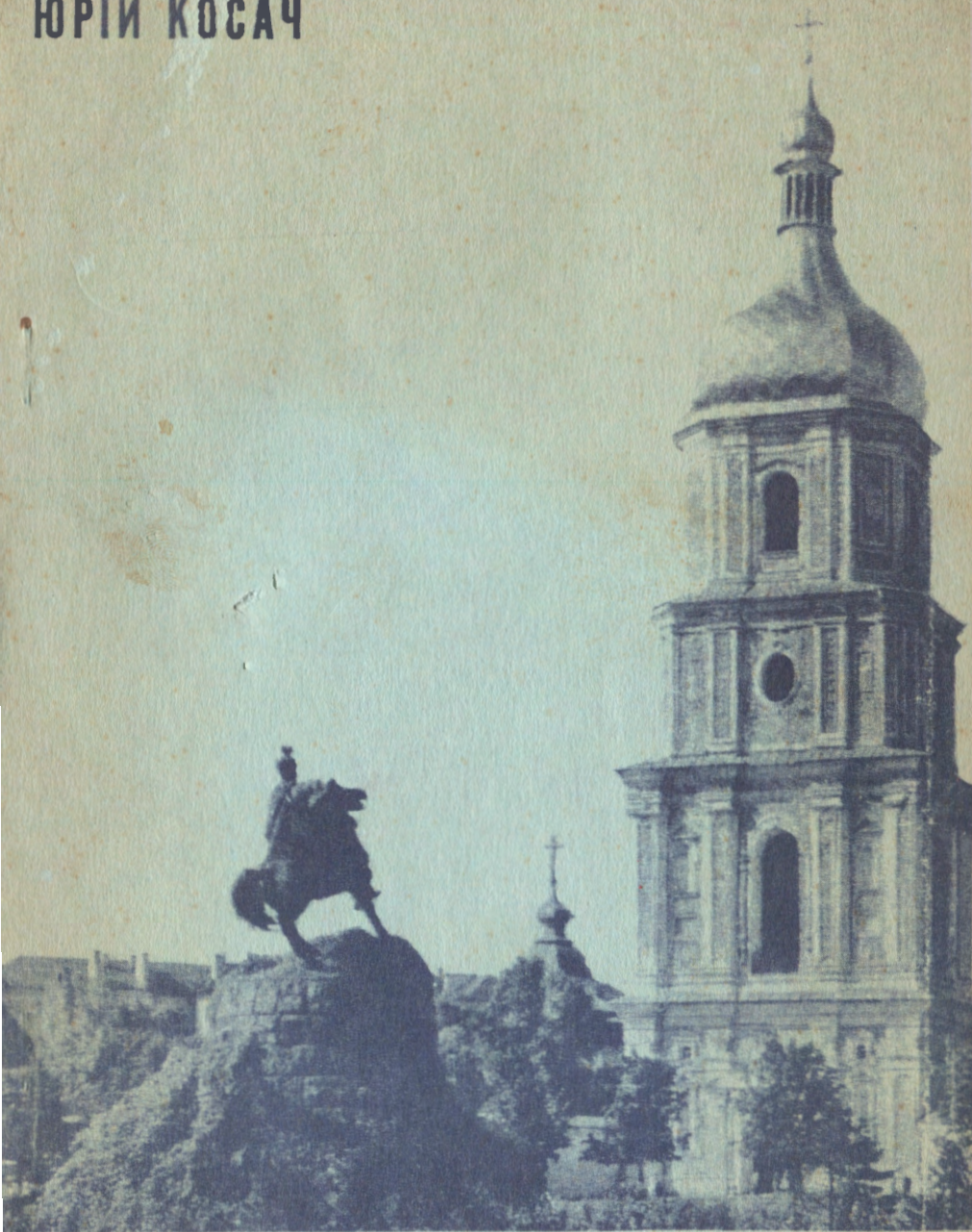

ЮРІЙ КОСАЧ

ЗОЛОТІ ВОРОТА

diasporiana.org.ua

ЮРІЙ КОСАЧ

ЗОЛОТІ ВОРОТА

ПОЕЗІЇ

ВИДАВНИЦТВО "НОВІ ОБРІЇ" Нью Йорк

1966

YURI KOSSATCH

THE GOLDEN GATE

selected poems

Published by "The New Horizons"

New York

1966

КИЇВ

Мій Київ...

Богдан Хмельницький

В ЗОЛОТОВОРІТСЬКОМУ СКВЕРІ

І січі, і тризни, і провесни тали, і вир чорториїв,
І неба броня, мов із-синя батована сталь зброярів,
І він, що стеріг свій, віками гартований, Київ,
Цей камінь твердинь, цей граніт Злотоверхих Воріт.

Не кришиться кремінь у кладях скелястої брили,
Цеглинам, стемнілим у випробах віхол, не тліть,
І вічність і мить, що мов чайка майне вогнекрила,
Різьблять на опоці літопис временних політь.

Вихор на пагубу, вихор палючий потали й руйновищ,
Обрієм цих рубежів, мов похмурий псалом, стугонів,
Бачив цей камінь — основа держав непоборних,
Ворогу лютому відсіч і люду натхненного гнів.

Гострою гранню цією дзвеніло пощерблене лезо Ятвяга,
Стріли Батиевих туч паленіли мов розчахи злих блискавиць,
В гудах облог, в буреломах борні і в звитягах,
Міць нескорених долала розколену маревом ніч.

Доби за добами — карбами слави. А він — срібноглавий,
На пагорбі камінь, де в шумах могутніх дубів,
Мерехтом красних світанків жаріє ще шепт Ярославен,
Як і в віках, вихровінням гремлять золоті солов'ї.

Буде струнчіти в імлі голубиній задумі. Ця тверджа —
Лук перемоги народу в мандрівці по правду Буття,
Брама висока, окута свічінням сузір'їв і крицею серця,
Гордого серця народу, що йде у ясне майбуття.

БІЛЯ СОФІЙСЬКОГО СОВОРУ

І здіймається серце мов прапор. Майдану сріблена
Сурма засвічила відлунням хмільних матіол:
В це полудне дзвінке вагота рівнодення
На щиті підіймає цей град світлочол.

Він пливе в золотняві натхненної днини,
Він хмаринам, мов гридень, відсурмлює білу ясу,
Нерушимий мов скеля, дозором у грізні години,
Віковічну лелючи мудрість у льотну весну.

Не сира це чужинь: ось сопілки гудуть тополіні,
Ось пала заповідницьких пурпур шепшин,
Ось блакиті гуде перезва, де шляхи соколині,
Де той пращурів шлях, що степи неозорі прошив.

Це, мандрівче твій сон із давен – золотий, синьокрил
Перейдімо ж поріг. Ось знайома, старезна стіна
І клепіння, де тисяча літ гомоніла,
Де в гулкуму подвір'ї ще крок Ярослава луна.

Ось лутує, мов спалах зірниці, первоцвіт троянди,
І мозаїк жагтить, проступає тривога неvkоєних фарб
Де ти бачив ці очі скорботні, глибокі Оранти,
Що повідав тобі цей холодний, німий саркофаг?

Не вмирає бо людська жага, не вмирає і порив,
Не намарне окрилений труд твоїх мислей і рук:
На шарах захоронень брунчіють пагілля суворі
Віковічної правди, в відроджень закутої круг.

Б'ється мірно бо серце вітчизни. Серце мужне і строге,
Вірний друже, поспіль із твоїм.

Це ж твоя сторона,
Це ж твого Богдана гремить бо камінна острога,
Це ж століттями слави майдан цей широкий луна.

Чуєш ломіт підков, пошум стягів мов гнів ураганів?
Це ж народ твій іде: молод – дуж, мов весна;
Це ж як виверги надр, як глибин рокотання;
Це ж троянда твоя, це троянда твоя сторона.

ШЛЯХОМ ІЗ БОРИСПОЛЯ, БІЛЯ КИЄВА

Торкнеш ти струни – обрії, Бояне,
І неба синява – розкрилля соколині,
Де коні над Сулою, де кургани,
Де роси вогневіють на калині.

Рядив тут Ярослав. Розмаяв знак Батиїв
Злочорний вихор вигорілих весен,
А з попелищ, з віків – незламний Київ
Росте, як слава, в лунне піднебесся.

Янтар медів, дзвенюча яр пшениці
І гусли лип і срібний тремт тополі,
А він полине, в сонці заміїється,
Поети, шлях ваш, шлях із Борисполя.

Хмелить вже волога. Гудуть простори.
І віддалік вже чують коні, чують воду:
За мить засяє, засурмить сувора
Ріка, мов доля вірного народу.

БІЛЯ БРАМИ ЗАБОРОВСЬКОГО

Удвір'ям – пилюга і пурпур передзвону
Торочить пишну роззолоть вельмож
І брами грановитої статним колонам
Залізних полуднів нести ярмо.

Різьби, різець, добу руїн, розбоїв,
Ненасить племіння й нещадного меча,
Ось вершник мчить – над Інгулом, Сулою,
І крилами пожежі – опанча.

Різьби ж, різець, Дніпрової Церери
Красу – ралець бенкетарів – княжат,
Кролевенят химеру злотоперих,
Покірну полонянку їхніх жаг.

Нехай до неї, сонної у брані,
Простягнеться, мов полум'я суха,
Правиця хтива, спорзна і захланна,
Як їх пишнота і п'яна пиха.

Раюй на згарищах, добо химер крилатих,
Бенкету плеще хвиля золота!
Та чи не жде, як із-давен, на чатах,
Ласкава смерть, нещадний воротар?

Різьби ж, різець, різьби і те предлюте
Жаріння пагілля, той спалах грізний грон,
Крицевих гніву грон, що їх, закутий,
Збере на досвітку буремному народ.

Різьби, різець, брунчиння тихе Слова,
Що задзвенить мов яр серед пітьми,
Що стане гаслом волі та онови,
Що крушить крицею ганьбу кормиг.

Різьби, різець, натхненний пошум весен,
Різьби у заграві Богданових шабель,...

Залізний полудень промінну повідь креше:
Пливе до сонця брама – корабель...

ЖОВТІ ВОДИ

Де чайка скиглить при шляху, небога,
У степ, що стягами, мов маревом гремів,
У Дике Поле, копитами збите, ворог
Пиху наопашки приніс і палахкій сурмі
Ще спозарання наказав звитягу.

В бій

Панцерний рушив полк.

Проте од леза

Байрак глибокий спалахнув. Рабів
Збунтованих, із серцем у пожежах,
Був рішенець: ганьбі – покара й мста,
І гнів, мов море темне й неозоре,
Окрилив шереги суворі,
Що йшли хоробрі і завзяті,
Навідсіч лаві пишношатій.

Не чайки, а орли. Не сироти, а діти
Землі цієї, що – дзенить, тверда.
Не скиглити – підхмар'ями бреніти
Орлів народові, що осьде володар.

І встав у стремені Богдан залізновидий:
Рушайте, братчики, на плем'я золоте,
Нехай стіна ударить в зненавиду,
Щоб з'яснив шаблям вольний степ. . .

О жовтоводський, тихий, чистий струме,
Я ріню брив твоєю. В горду мить
Я прапорів твоїх, Богдане, слухав шуму,
Що над полками ринули в блакить.

Народе мій! Поклав ти знак залізний
На цьому камені, у сонці золотім,
Я крил твоїх, що виростили грізно,
Над рівним степом бачив дужу тінь.

ОБУХІВ, МИРОНІВКА, КАНІВ

Цей половецький стан вітрів і неба
Синьо-сріблястий осяйний шатер
І вир ревучого і сніговий вишневий
Садами червень молодий мете.

Я тінь твою, незламний і могутній,
На кручах бачу — як з ланів росте
І як колись — духм'яні вруна й рути,
Як і колись — синіє вірний степ.

І в полі чистому, як і тоді, висока,
Тополя тонкостанна, як ота
Оксана, що іде, зеленоока,
Землі цієї — пісня золота.

Так відгорнімо ж кучер темноокою
І витче вечір вихор солов'їв:
Земля в цвіті, земля моя співає
А тінь Тарасова — на царині новій.

ДО КИЯНКИ

I

Задрімав в холодку книгочій,
Дітвора — мов русявий вихор;
О, з укоса усміхнені очі
У заулку Нарбута тихім. . .

Мов брабантське мереживо — промінь
Витче з майстром шепіт настурцій:
Ронить південь в зеленій утомі
Свій золочений шаг дзвенточий.

І кипить недостояна брага
Молодої сріблястої липи,
Ше причинної провесни згагу
Не до дна юний червень випив.

Вийде відьма золотовія
На кружганок, де вир зорепаду,
А вишневий полон паленіє
В синіх пошумах княжого саду.

II

На мить забудь віків шарлатну ваготу.
Медвян знемог полон, хмелить черемх отрута;
На риштах майстер фарбу золоту
Як і давніш кладе на бляху гнуту.

І ранні яблука посріблює тремка роса
У хаші монастирській, лютій, темній.
Яка ж до пояса, о руса ж бо коса,
А дуги брів -- мов шаблі в час буремний.

І шарудить атлас, спадаючи з рамен:
Жага праліт з давенезним садом спіє
І гомонить барвінок і ромен
І надить, надить глум зеленовій.

Та вже нема тебе. Лиш тліє вогневій,
Мов печеніжське згарище на взгір'ях,
Ше мерехт жевріє важких, лукавих вій,
Ше сміх в саду із пізнім надвечір'ям.

ПОАДДЯ

Пам'ятаєш: адамашк Севіллі,
Габи неба, грона зорениць,
Красношате з бісами весілля,
В горобину, спорзну ніч.

Та не каятись на дибі нечестивим,
В урвищах тортур -- буремна мисль,
І нешадне серце бунтівливе
До кінця клекоче як колись.

І на зорях, на устах із жару,
Розо зла, лілее чарувань,
Пелюстками розцвитеш погару,
Пропадаєш в муні прозрівань.

КОРСУНЬ ШЕВЧЕНКІВСЬКИЙ

Ще гудуть тут вітри, вщерть наснажені гнівом,
Ще заліза і крові здійсмається грізна імла
І тополя самотня у полі, мов мати тужлива
Виглядає синів, що їх рідна леліє земля.

Шлях пилюгою палає багряною, тінню шуліки,
Тінню навал і хрипливим горланням орди,
Чорний цей шлях у відлуннях стояв споконвіку,
Шлях ясирів цей вистелював попіл і дим.

Сунув сюди бо з—за обріїв тучею рдивою Дарій,
Готам і обрам і гуннам услід чвалував Чінгісхан,
Пишно шуміли розкрилля шляхетських, драпіжних гусарій,
Панцер тевтонських дивізій крушив і ламав ураган.

Вийшов народ. На зловісних пропалинах марев
Черлен цей щит — як колись — у сріберних віках.
Смерчами бралась земля. І вулканом покари
З надр дудоніла нещадна ріка палахка.

Бути народові. Бути бо правді, у ярма закутій,
Бути — здобутій у прі, що народові серце сталить,
В спалахах криці повстала за кривду прелюту
Вірних наснага, що тут за вітчизну лягли.

Лан золотіє. Хвилюється нива промінноколоса.
Злива бо криці розкраяла тишу цілин недарма,
Цих бо просторів ніким ще ніколи не скорена просинь
В грізне поліття гремить мов сувора сурма.

О, Шевченківський Корсуне, мужня оселе звияги!
Рось у граніті твоя, як вбиралася скелею грудь
Воїнів тих, що стрічали навали заюшені стяги,
Воїнів тих, що навічне вартують отут.

ПОЛТАВА

Поле і прапор. В серпанку – кіннота
Мчить із-за грабів назустріч гарматам,
В штурм на редути, за ротою рота
Вийде грудьми, і до віку шарлатом
Звисне імла, і полки і дзвеніння
Збруї і лез, що схрестилися в битві,
Бубнів приглушений рокіт, і тіням,
Велетів тіням над полем німіти.

Тиша на далеч лягла, мов століття,
Крилами – тиша, і сонце сокоче,
Легідне сонце, і маки у житі
Рясно палають і ждатиме ночі,
Тьмяної ночі земля побойовищ,
Ночі мовчазної гніву й звияги,
Ночі тривання, і гордості, й крові,
Ночі, мов шерх переможного стягу.

Вірна Полтаво, задивлена в морок
Чорних століть, може мчать на поталу
Вершники знов? . . .

Але ні – бо, в просторах
Чиста твоя голуби́нь, о Полтаво,
Степу дзвенить височінь орлекрила,
Сонця снагою простори налиті,
Плесом прозорим зоря засрібліла,
Піч проминула. Вже днів ясніти.

МОРИНЦІ, ВІЛЬШАНА, МЛІЇВ

I

Дніпро й сага. Дніпро і крутояри.
І в битві хвиль срібляє панцер плес,
І як колись -- нависли віщі хмари
І, як колись, гремить червневий скрес.
А думи -- грозами -- над солов'їним гаєм,
А думи -- гуслеми тополь, як гнів,
Твій гнів, що обрїй перекраїв,
Що вивертав з корінням, вогневів,
Мов меч, висяював блискучий,
Над ним -- Твоїм Дніпром ревучим.

Бо сам ти був -- з хуртеч і віхол,
Із тверді кресан метеорів,
Могучий, непоборний вихор,
Всаміт -- і блискавка й граніт,
Щоб слово горде непокори
Твоє греміло на весь світ,
Щоб рабських ярм стокляту долю
Змогло на віки розколоти,
Та не химерну -- світлу волю
З безодень горя і ніщоти
До райдуг вивести, з пїтьми,
Щоб стали люди знов людьми
І в невичірній світ любові,
В громаді визволених, новій,
Не стократ проклятого ката,
А брата щоб зустрінув брат.

Понад ставком -- лілей золотоголав,
Вербка й барвінок.

Хата край села,
Голубить день прозорість тихих синяв
І, з зорями, із солов'ями шлях полинув,
Де пива жит високих половіє,
Де гайдамацький мріє Мліїв,
Де хмарою тяжкою -- думи бунтаря,
Де стежка крізь глибокий, темний яр,
Що нею й ти ходив...

Земна юдоле,
Шляхів і велелюдь, твердих у гніві днів,
Зневір і зір, і вітру, що, повз чоло,
Над пустирем предикого Раїма пломенів.

І зяс кам'яна блакить. Дзвенить безодня.
Мов шил сузір'їв, моря глибина,
Мовчить, безкрая, чорна і холодна,
І вічності і миті тайна.
Життя ж -- мов сон, примара -- багряна;
І буруни Неви і самота; ганьба кайдан;
І срібний тремт тополь в садах Яготина;
І лютий степу оренбурзького буран...

Дарма. Ти жив на те, щоб жити Слову
І ти живеш, живеш у криннім квіті,
У вихрі солов'їв, ти -- лан широкополий,
Ти -- вагота хмарин, ти -- світлість тихих вод.
Ти жив на те, щоб вічно вогневіти
В народу Слові.

Ти бо й є -- народ.

СКОВОРОДИНЦІ, БІЛЯ ХАРКОВА

Ручі коні осадчих над степом, де безкрай, де грізний,
Розсвіт крила племінні простер за далекий рубіж;
Поклонитись тобі до землі, синьоланна вітчизно,
Поклонитись доземно, могучий народе, тобі.

Руні яр зашумить молода, де сузір'їв нових злогогрона,
І крізь розкоти гроз, у незайману далеч цілин,
Випливають, за покриком вершників, мажі скрипучі.
До Дону
Лине ключ журавлиний, летять чорнокрильці орли.

Води весен рвучкі. Загремить, рине просрібінь скресу.
Широм займиш, над балками, стелиться дим із слобід;
Де топтала орда богилю і бодяччя, злотистого тесу
Виростають основи осад ув імлі голубій.

Залюдніє пустинь. І, мов глиби криниці живлючі, прозо
Розспів любий дзвенить; наче сонце на орлім крилі
Мова вольниць сміливих лунає в широкім просторі,
Мова -- пісня народу на цій проміністій землі.

Росним заліском в Гусинку стежка. Зоріє за гасм.
Окрай ниви, мандрівник з Чорнух любомудрий іде:
Не зловив його світ. А чудесна сопілка співає
І промовить вона до високого серця людей.

КАМ'ЯНА БАБА

Бриластим, диким тесом валуна,
Мов віщий сфінкс, у ссявах блискавиці,
Під скифським небом, кованим із криці,
Стоїть вона — сувора й мовчазна.

Гремить ріки таївної віків луна.
Вмирають зорі. Відлітають птиці.
Над перепуттями — рудяні вогневиці.
Стоїть в степу одна — ця баба кам'яна.

Як сторони цієї мати скорбна,
Як ця земля — могутня й непоборна
Несе і весен і хуртеч і райдуги ярмо,

Вітрами крилена, тверда, безлика,
Над степом височіє грізна Ніке,
Камінний знак тривань і перемог.

Широке, над Інгулом

ЗАСПІВ

І молодий майстро і гостролезий бріз
В сторожких мандрах виситять вітрила,
Зоря ясна, зоря святих вітчизн
Тобі, Уліссе, високо світила.

Хай чати скель, хай злий хуртечі вир
І що ж, як доля — кована законом? . . .
Лиш вірним дано переможний трив
І празник — учту вічної онови.

ПАМ'ЯТНИК ШЕВЧЕНКОВІ У ХАРКОВІ

ЛЮБАРТІВ ЗАМОК У ЛУЦЬКУ

Над стрем'ям Стиру – срібнолукий Лучеськ
нап'яв тятиву: хланями просторів
дзвенить стріла, синіє хмар співучість
і горда башта стане на дозорі.

Гніздо шулік – це замчище суворе,
оселя чвар і зрад, похіття і жадоби –
ні, не дарма їм судищ, в непокорі,
жадав народ, зриваючи закови.

Лунав тут гомін учт, чаділи жаги
сновид святенних, захмелілих мстою;
на вежах маяли зміїні жала – стяги;
палало золото, загарбане розбоем.

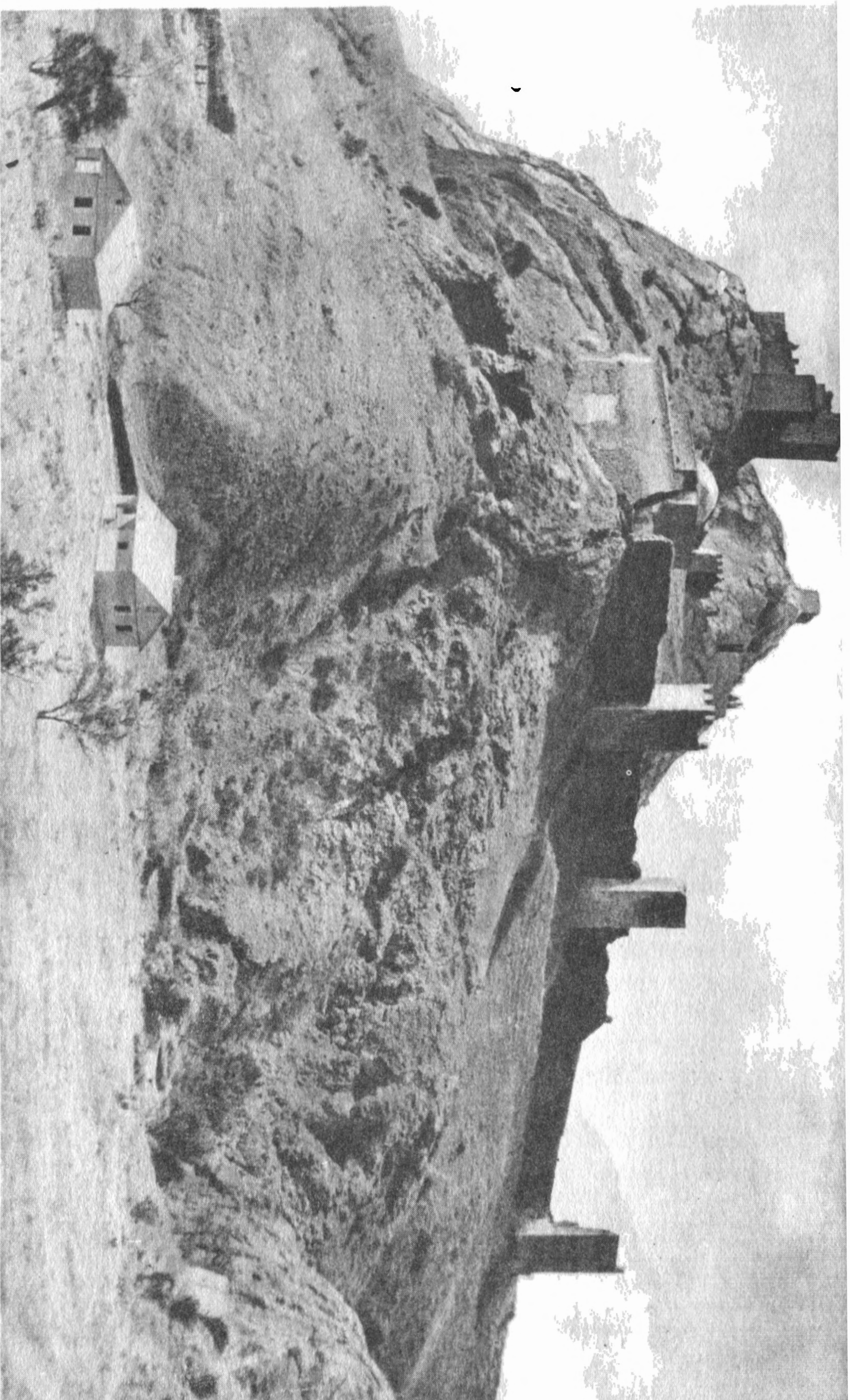
Мовчать бійниці. Тишу полуденну
холодить легіт з піль, голубить промінь,
та вже Любарт не ступить у стремено,
не задуднить помостом ратна комонь.

Давно вже прах розвіян Ягайлонів,
і шарлат виглів вщерть княжат похмурих:
їх срібний панцер потоптали коні
полків козацьких, кресаних у бурях.

Ось башти тінь -- сторіч привиддя чорне
впаде на площу.

А на яснім ганку,
де весен намолодь, сторінку перегорне
чиясь рука --

“ Ж и т т я Н о в о г о ” Данте.

РУІНИ ГЕНУЕЗЬКОЇ ФОРТЕЦІ В СУДАКУ

В О Л И Н Ї

Ше узлісся виплескує синню оркестр незабудок,
Ше у люстрах лугів заглядівся житомирський шлях,
Заспівали – Замлиння, Залісся, Запруддя,
Забілили, мов лебеді, впливли в срібні поля.

Перестелить веселками ранок цю ниву Волині,
Вип'є жайвір з підхмар'я весняне вино,
Пахнеш, люба, росою, вітрами й полином
І край лану проходиш, де видзвенів колос давно.

А ось там – зарізьбились бійниці Любарта,
Крякне ворон над валом, над Стиром рвучким
І, сповита віками, стоятиме башта на варті:
Не вмирає каміння, минаються люди й роки.

Наступатиме хмарою бір, відторочивши обрій,
І цвістиме, мов папороть, серця племінного лад:
Зустрічається з вічністю юність на ниві хоробрій,
Де на засіві криці весна золота проросла.

САВОНАРОЛЯ

Мости епох. Заулки вір і зрад –
І спалахнув майдан мов оріфлама;
Не витлів дух – собі він сам бо – кат:
Гори, гори, незламний Джіроламо.

На регіт юрб, ти будеш тлінь і чад.
Дарма, дарма, сліпі та невідучі!
У тьмі минетесь ви, а я – немов шарлат,
В добі новій палатиму, живлюший.

У ЛЬВОВІ, НА ПЛОЩІ ХМЕЛЬНИЦЬКОГО

Вийшов за шпилі високі
Місяць — срібний ятаган:
Зітх сторіч такий глибокий
На дзвінкий майдан ляга.

І пливе у ніч похмурий
Монастир мов корабель,
Ше леліють шерби мури
Від Богданових шабель.

Темних гетто, вбогих вулиць
Мовкне відгомін в віках,
Ката тінь — важка й сутула,
За заулками зника.

Крицею кресав ти, Львово,
Коралевих заграє гнів
І палкою люду кров'ю
Вірний камінь напоїв.

Ні, не дармо проти неба,
Проти чорних, лютих хмар,
Веж мечі над містом Лева
Звів бунтар і каменяря.

Не збентежить Ринок нині
Пишнокрила рать чужа,
Спить давно у домовині
Вовчий рід панів — княжат.

Будь привітан, гордий Львово,
В талі весен голубім,
В брані юному онові,
В лунах сонячних трембіт.

РАТУША У БУЧАЧІ

БІЛЯ РАТУШІ, в БУЧАЧІ

Наталі Г.

Чорний зір твій — тьмянотінний яр,
Спалахом — солодка ніч — флюяра,
Знімовнієш: гордість, мука, згар
І віків страшних утома і примара.

Червінь заграв, викований шлях
І залізне живо чорноріллям,
Галіч криче, галіч на полях,
О, роздоле щедрого Поділля!

Та ж терпке вино жаги і мсти, —
Темна кров клекоче Роксолани, —
Гніву опівночі розцвісти:
Молодик мов посвист ятагана.

Обрій — колом рвійним аркана,
І край неба — вершник орлеокий:
Не ридма на кострищі вона —
Спломеніє вірна й неприборкна.

А проте — дзвенить, росте вежа,
Цей співучий, срібностанний іріс,
Мов камінної троянди жар,
Паросьть весен золотої мрії.

ЛЬВІВ

І знов горять, палають чорні рози
І дружні молотки дзвенять каменярів.
Все ті ж завулки, і червневі грози
Все та ж сама черемх п'янка жарінь.

Склепіння давні стали лиш лункіші,
А я іду, як і колись, юнак.
Дрімає час. Ось тінь Івана з Вишні.
Ось чудо веж викреслює Корнякт.

Ось біля Ринку – Чорна Кам'яниця,
Що віє холодом віків із брам,
І Рафаєлева мадонна краснолиця
Виходить навстріч з потемнілих рам.

Їй вірш несмілий – пелюстком в долоні,
Присвята вірним у добу тривань...
Чатинням пахне сад. І тихо ронить
Веселу прозолоть неспішна рань.

Ще, може, серцю знов отут насняться
Хуртечі спопелілих мрій та снаг?..
Минає все. Та вічна, мов земля ця,
Твоя, Життя, невкоєна жага.

2

Кам'яніють посивілі леви,
Літній присмерк оповив майдан,
І співають у садах липневих
Килими розжевлених троянд.

КРАЄВИД ЛЬВОВА

Може, це гаряча кров Підкови,
Лютих марев, чорних відсвіт літ?
Може, знов зійшлись Богдана брови,
Щоб мечам у битвах засвітліть?

Знов шамшить парча патриціанки,
Флорентійський кований брокат.
Чорноокої, лукавої львів'янки
Сміх дзвенить, мов золотий дукат.

Все минає. Чорний гул пожежі,
Свист кривих, гартованих шабель,
Лиш вп'ялись мовчазні свічі — вежі
У високе небо голубе.

ДО ЛЬВІВ'ЯНКИ

I

Сувору тінь стрілих вей,
Прадавній, вірний і невгнутий,
Ти, мій Львигороде, кладеш
На літ жорстоких перепуття.

Та ж на попечених устах
Був попіл розпачі і смерті,
Коли твій стяг, вітчизни стяг,
Кіньми потоптано, простертий.

Був шляхти п'яної розгул,
Орлів цісарських хижий скрегіт,
І смілу барикад снагу
Овіював свободи легіт.

...Ось весни молоді летять,
Де шум садів, новобудови.
Нема сторіччям вороття
Під сонцем вічної онови.

2

Стояв тут зодчий, каменяр,
Був рік чуми і суховіїв,
І дзвін лунав похмурих хмар
Над брилою Ставропігії.

О, скільки витліло до тла,
О, скільки пропало марев!
А ти через похмілля йшла,
Пожнив'я крові і пожарищ.

Шляхом султанів, ясирів,
Де квил шуліки в дикім полі,
Де знак звитяжців майорів
У ніч ганьби, у міч неволі.

Не озирайся! Сплять віки.
Важкі гудуть над ними плити,
І сипле юні пелюстки
Цей червень, щедрістю налитий.

3

І вітер над Високим Замком,
І з синіх гір – блакитна згар.
Коштовний, мудрий твій, львів'янку,
Очей незмінних ізмарагд.

Ось винне гроно заплело
Твоє вікно і твій кружганок,
А посміх – венеційським склом
Дзвенить через політь серпанок.

І шелестить важкий атлас
І груди висока пламеніє –
Спиняє час, крилатий час
Спокійна синь твоєї вії.

І те, що прогуло давно,
Чудесно проростає нині,
Мов пізніє золоте вино,
Мов тиха ніч на полонині.

Співає день. Роси сріблінь
Сокоче на зелених травах,
І знов – в заулків синій млі –
Зустрінем юність кучеряву.

НАДВЕЧІР'Я В ДОНЕЦЬКУ

Я не знав, що такі солов'ї на шляху в Волноваху,
де русалка в гаях до зорі заплітає співучу косу;
де скриплять вітряки; де сади червоніють у мальвах
де барвінкова балка брентить у сріблену росу.
Та ж земля мерехтить золота і зоріють пород
кармазинні узгір'я у димному шалі околів,
та ж у сонце виходить шахтарський, могутній народ,
та ж пливуть в далечінь запоріжського степу тополі.

З чорновинними ночами, з вихром крицевих світанків,
понад вольним Дінцем, з грізним гулом нової землі,
залишилося серце моє, ви, в степу дзвінкостанні,
ви, тополі мої, ви, в високому небі брати – журавлі.

У ЛЬВОВІ, ПЕРЕД КАРТИНОЮ НЕВІДОМОГО МИТЦЯ

Отак – шляхом, у пилюзі злотистій,
Із Кіпру тьм'яного,
Чи з Умбрії узгір'ів ув імлі,
Прийшов чаклун – суворий майстер кисті,
Поет неназваний співучої землі.

Він палахку, густу сієну клав
На тіні вій красунь смагляволиких,
Коли осіннім, винним гроном оповитий,
Трояндним пурпуром той вечір заспівав
На площі старовинній Арсеналу.

О будь, Життя! Шумуй, вино прозоре,
Яскрійте погляди струнких дівчат,
Що усміх свій крізь присмерки суворі
Неопалимим пронесуть у весен лад.

І ти, заслуханий, стояв на цьому взгір'ї,
Де ще шуміли багряні діброви
І ще милішою, ніж Умбрії сузір'я,
Бриніла синява розспіваного Львова.

ЗАМОСТЯ

Гелені П.

Ударить дзвін з вежі Колегіати, запізнілий дзвін,
Сивезних туч вагу зубчастий мур несе віками
І пасмуги палкого кармазину стелить клавесин
заулкою сонного Замостя.

Розповідь бо камінь
про шпаги сон, про золото шляхетських учт медвяних,
про пошум крил гусарій, що степами мчали?...
О, заграво воскових свіч, що гнівно і рудяно
над домовиною Полонії палали.

Гелено, свічестанно панно! Ярїє гілля клена
прозоре край вікна – це памолодь, що все пробачить.
Ось срібні голуби знялись з долонь твого Шопена:
Не віє попільом, ні згаром.

Це – весна, неначе?...

Та з пагорбів, на місто, пурпуром узятє,
на паділ, що вишнями розцвітає, шлях багрянний,
на хмурий Захід, чи не дивилися колись завзяті,
полки кіннот непереможних, степових, полки Богдана?...

НАД СЕНОЮ

Л. Банашкевичеві

Бунтувалась як завжди мутна, неспокійна ріка
у кормизі важкій берегів, у холодному брані граніту.
Час спинився. В снігах, в заверюхах заляк.
Чорну кирею зривав із рамен йому вітер.

І до ката була ота ніч чужини й самоти,
а натхнення гірке і терпке наче усміх зрадливий, змिया
Чув я, чув я крізь осінньої мряку сльоти
ті уста шепотіли

... О, Литво, отчизно моя...

Недаремно під небом чужим і блідим кам'янів:
там десь рокоти буднів, кибітки і брязкіт кайданів
і на вежі багнетів в офірі серця вогняні
настромляють у дикому чвалі коня Кордіани.

Хай терплять, коли вірять в спасенну оману офір,
це для них молодих — у запалі народжена ода,
та на шиї царів не вони приготують топір,
а крижаність похмурих зіниць Валленрода.

Метелику широких авеню,
бульварів, що так важко дишуть під ножом вогнів,
заулків нетле таємнича — чорна як і смерть,
кому розгадувать тебе, коли в вині
твое обличчя тане наче камінь в морі,
зелений камінь?

Прийдеш і не вернешся вже як хвиля,
чаймою втомленою шхуни згинеш у юрбі
і тільки примхою зітлієш в цім зшитку,
у вірш замінишся, як в винне гроно — Стафіела.

ЗАГУБЛЕНІЙ ЗОРІ

Де линутимеш, падаючи з урвищ
там вороття нема, там прозелень біда.
Павколо — мжича, від вогнів лазурна
і біла ніч, що серце окрада.

Ось так, зоре, мережиш просинь вії,
бредеш замислена, в червонокрилий тал
і вже минаєшся. . .

В стооких чарториях,
в містах сирих, де з'яє крик потал.

Навіщо так ось жити і палати?
Хіба не знаєш, що далеко десь
гудуть батьківщини вітри крилаті,
реве Дніпро і край є десь чудес,

і є весна, медунка й дим багаттів,
прозорість вод і журавлиний ключ
і зорі рідні, прозолоттю взяті,
що мерехтять над синім зітхом круч?

Недобрий вітер лист (песе) в салу чужому,
каміння міст опалює важким крилом;
полинь, зоре, щоб серця тихий промінь
розцвів як провесна, осяйна не злом.

МАРТОВІ ІДИ

Із ступеня на ступень тихий нів
Чеканив мрамор, торок тог і чола,
А форум вже по вінця вогневів,
Щоб звихритись околом ворохобень.

На плющ порталів, на шоломів мерх,
Вагаючись, зоря досвітня впала:
У привороттях збилась підла чернь
І легії дрімали в вірших лавах.

Немає брата брату. Братом – кат.
І на відомсту змовникам і зрадам
Знаки потал простер на корогвах
Свого світанку вже непевний владар.

Повзучу розчавити б гидь гнилизн
І гадій шип народжених рабами,
В ім'я вітчизн, одурених вітчизн
Чи ж не промовить невідкуний камінь?

То ж годі слів. Слова -- це пастка зрад.
Раптову смерть нехай несуть ці Брути.
На лезі їх – не шал, не гнів відилат:
А правда права – правими забута.

НА ЗГАДКУ ЕЛЛАНА ЕДГАРА ПО

Never more...

Е. А. Poe: "The Raven"

Ні, не кричав той гайворон „Ніколи. . .”
Ні, не кружляв понад осіннім полем,
Ні, не блукав ночами Балтімори,
Не виглядав над непокірним морем
Поет суворої землі
Русалку Аннабеллу Лі.

Ішов самотний він, у чорнім скртку,
Сідав в таверні, в темному кутку,
Просиджував він ночі у таверні,
Цурався пуритан у черні,
Бо вигнанцем на черствій цій землі
Був наречений Аннабелли Лі.

О не кажи „ніколи”, ні, о круче,
Нехай лютує океан ревучий;
Ти чорнокрильям, круче, не прикриєш
Поета мрії, однієї мрії:
Зоря зійде таки на цій землі,
Зоря -- русалка Аннабелла Лі.

Ходімо знов, крізь мряку Балтімори,
Де ти ходив, Едгаре, вчора,
Чи ж справді невсипущий ворон кряче?
Чи справді ми з тобою плачем?
Та ж голубінь на чайчинім крилі --
Та ж нам назустріч Аннабелла Лі.

О чорний вороне, лети, лети в простори,
Моє не хворе серце, ні, не хворе.
Не я, а ти, мій гайвороне, кволий,
Про те не кряч мені, не кряч мені ніколи . . .
Таки оновленою бути цій землі,
Таки прийти ще Аннабеллі Лі.

ЕЛЕГІЯ НА ЗГАДКУ ФРАНСУА ВІЙОНА, ПАРИЖ 1965

Freres humains qui apres nous vivez,
N'ayez les couers conte nous endurcis...

Ф. Війон, Балада вішалників, 1462

Крізь мжичу крешуть зорі срібні смуги,
бреде заулком синьолунна мла;
ми нашу молодість сувору нині вдруге
зустрінемо, Війоне, в ніч балад.
Дубовий стіл корчем гуде: Нотр – Дам
здійме скелясту тінь і шарлат вин
співає в келихах.

Поет -- бунтар
голубить провесну хоробрих хуртовин,
він ними -- юними, мов пагін, падєнів.
Та де ж ви, де сніги минулих днів?

Роки й каміння. Велелюддя хижі.
Тверда чужинь і регіт шибениць:
з тобою ми, в промінному Парижі,
котрого літа, весно, розійшлись?
О, любя Бланш, Ізольдо білогруда,
закуто мармуром ваш посміх знад і зрад.
А що поетові? Різьбити, без облуди,
строфи дзвінкої сяйний зорепад.

Січуть дощі Нотр -- Дам шербаті брами;
Метуть сніги. Кругом -- погорда, лжа.
Війна й помір. Вовки. Тічба -- шляхами...
Кигтятий віку згорблених химер!
Та серця криці не прожре таки іржа
і слави не здола самотня смерть.

Які вітри, о, віхола заулками яка!
Невже у вовчий час, у час залізний,
людьми прославлен буде тільки кат?
Баладу вішальників гайворон прокряче:
На камінь мовчазний вітчизни
впаде поетова сльоза гаряча:
прощай, Війоне, не діждатись нам,
та по снігах прийде таки весна.

* *

У Франш -- Конте, у південь літній, стиглий,
Я з Сандрільйоною пив вина золоті
І тліли мудрі, запиленні книги
І промінь тихий у саду тремтів.

Ні, либонь молодість моя сувора
Ще не скорилась у завзятій прі:
Ось мавка -- юність ходить попід бором,
Іюпід старим, бургундським, на зорі.

Ходімо ж стежкою, де прохолодь, де грона,
Де давній мур, де праосінній сум,
Нехай падолист тороком червоним
Високій дівчині заквітчує косу.

Та й ми ж звідтіл, чудесна Сандрільйоно,
З країн отих, де виткано казки,
Де добрих вин співає срібне грона,
Де ніжний доторк дружньої руки.

ПОХВАЛА УОТУ УІТМЕНОВІ

В листя прожилках, в травах — розгуляні весни:
хмиз тріщав, коли лісом старезним брели,
відкривали удруге країну чудесну
і дуби коренасті, мов вихор, гули.

Це ж Уот, що світанням чарованих птахів
вчив співати, співав з ним і Бруклін в вогнях,
кораблі у портах та й узлісся в Айдахо,
де куші калинові рососою бринять.
Він і синь Мічигану, ішовши, розхмарив,
пестив плеса озер і дороги сузір'ям значив,
а в прадавній і темній приморській таверні
зустрічали його моряки й рубачі.

Рушив космосом. Станув, уритий:
та ж гучна твоя пісня, ріко Міссісіпі!
Зорі в хашах і хвилях,
і в травах і житі,
зорі серцем, мов засів, розсипав.

Здрастуй, людство! Будь, труде, привітан!
Похвали це братерство негнуге,
натхненний Уот,
перезорюй майбутнє — у пісні і в квітах,
ти ж поспіль із народом,
з тобою ж — народ.
Ось рушають, ідуть, у міста, на розстаї,
братні валки ідуть звідусіль трударів,
їх тверда бо хода і їх слово лунає
із півночі і з півдня, із гір і з ярів,
із усіх узбережжів, з усіх континентів:
із Аляски й Єгипту, з Канади і з Конго,
із усюдів усіх, де шумує життя, —
так мандруймо ж безвпинно, мандруймо незломно,
так несімо наш стяг,
наш палаючий стяг.

У вечірній імлі ти почуєш баладу:
ось над озером Ірі розмова шипшин,
ось кигичуть чайки й до космічного ладу
приєднаєш, поете, двигтіння машин.
Руку дай, о людино, розкований брате,
у просторах безмежних товаришу мій,
в майбуття неозорі з тобою полинем,
світ новий оспіваєм в нью-йорській імлі.
Будь людиною з серцем, будь другом, будь братом, –
не співець ти кривавих похміллів війни:
таж срібліє над нами сузір'я крилате,
таж повниться земля сподіванням весни.
В путь-дорогу, Уоте, мандрівнику смілий!
Чуєш – сурми заграли вібрацій космосу?
Чуєш – кроки лунають юнацьких наснаг?
Чуєш – лад вже долає шемріння хаосу?
Чуєш, брате? Це ж людства весна.

ЛІТО В АЛГОНКВІЛІ

Злиняли трави. Жінка наче крига
Срібліла з ганку. Шлях поплив.
Арктичний пес і ластився і скиглив,
А дім стояв – пустельний серед злив.

Був сад у бур'янах і, наче пил із крил
Тривожних нетль, – цієї жінки сум:
Він пнявся барканом сусідніх вілл,
Він випивав світаннями росу.

Той тихий сад Алгонквіна у серпні!
Йому б хмелить од пуританських жаг,
О ночі саду дикого нестерпні,
О бій годин – на вежах, на ножах.

І буря, що вривалась в ці кімнати –
Гонець на запіненому коні:
Статочні люди, пуритани в фраках,
Усе привиддя знатної рідні.

Так пропалало, витлівало літо,
В гріховних павутиннях, в спорзних снах:
Над ясенем – крильми осінній вітер,
А над чолом у жінки – сріблина.

Забути ж дні, ці пелюстки ще нині,
Ці дні німі, що впали мов покіс?
Зоря застигне. Сніг вирує синій
І час невблаганий немов орел завис.

НЬЮ – ЙОРКСЬКА ЕЛЕГІЯ

І кручі і бескеття будівель
І кліті риштів, вергнених в безодні
Сирого неба, брили чорних скель,
Граніт кеньйонів, пустирі безводні,

І гуд споруд, що шерегом ростуть,
Щоб кроком навіженої потвори
Іти і йти в важку, імлисту муть
Із клетком юрб, німих та сліпозорих.

І рик рабів, ув'язнених мов звір
В цямриннях – глибах, де вмира світання,
І зойк одчаю, лютий зойк зневір,
І смерть самотня на сяйнім розстаю. . .

Спізнав ти все це вщерть, усе збагнув,
У горні літ в недоброму вогні,
Ти з кричі викував троянду запашну:
Нема покори тут! Є боротьба і гнів.

БАЛАДА ПРО ЗОЛОТИЙ БРОДВЕЙ

Це пливе корабель, це фрегат Золотого Бродвея,
Тільки -- скрізь мерляки, аж до самого дна,
Лиш скелети дзвенять, що повисли на реях.
І останнім іде, вже непевний своєї ходи, капітан;
Утікає земля ізпід ніг, наче устриця, зойкне і втихне
Душа золотого вина і схолоне янтар.

Так признань ворохобних потахне жевріючий віхоть.
І нікому до того -- зорі над заулком, мені,
Що на цьому фрегаті раюють повії, кати і опришки,
Серед спорзного скла, серед флейт і клятьби і вогнів
Веремія блаженних,
Приречених вишкір.

Гей, поете, мій брате, сновидо ось цих цвинтарищ,
Мій товаришу в мандрах, о Марлов, о давній!
Обійняти б тебе, відшукавши в юрбі,
Серед люду мерзенного блазнів.
Де барився? Де ніч ночував, чародію?
Та не сердься, ти либонь з бездом'я прийшов,
Посідаємо вкупі, спитаю, а може й не смію,
Тільки, справді, наприклад, а чом?
Аж у третьому акті ти вбив
Це знеможене серце поета?
Ось скажи -- пострівай, ми ж бо друзі собі,
Чи не краще утяти інакше?
А чому б не боротись та в цій боротьбі
Навіть впасти -- не краще б ?
Хай палає трагедій одвічний вогонь!
Хай життя, хай ненависть, хай крига!
Хай це кров, кров ненаситі серця твого!
Хай це подвиг, хай буря, хай вихор!

Розітні бо свічіннями леза набряклий пістряк,
Шо зсизів королю на пухкому його підборідді!
Вже пора, щоб у гроні лакиз і сутяг
Став суддею поет – на покару огиді!

Проминай, ти – причинний! – рече капітан;
Та й вона – синьовія Офелія з пустки неонів Бродвея,
Ні, пірате, ще мислить, живе моє Я, ще живе,
Не причинні – тверезі ми з Марловом:
Коли хочеш, пливімо звідсіль в океан,
Тільки – швидше, за обрій, за скарбами!
Єсть країни, що квіттям умаяні вічним,
Єсть країни, де радість триває,
Єсть країни, де посміхів щастя не лічать,
Єсть країни, де пісня одвіку лунає. . .
Гей, суворосте, в пастці примар!
(Це ж пливе корабель, це ж фрегат Золотого Бродвея).
Голубінь рвійнокрила свічіє з-за хмар!
(Лиш скелети дзенять, що повисли на реях).
В муть тремку фіолетних заток,
У кришталістість невгавного скресу,
Ринуть луни останні драпіжних оркестр
І за мить корабель цей замовкне.

Ще свічіє Бродвей, ще триває бенкет,
Але ми, хоч причинні, мінімо,
Полишім цю галайстру піратів, проноз,
(Хай їх реготу скрегіт імлою зависне!)
Нам бо стелиться шлях у простори чудесні,
Швидше – з крилами гроз!
Швидше з зорями в весни!

БАЛАДА ПРО СВОБОДУ

В стугонінні споруд, де бескеття бетону,
Де тварюка залізнокигтята,
Сама до одвічного кола прип'ята,
Безвида, в системі нестримного руху
Піднесень і спадів,

Мільйонноока

Громохка,

Прудка,

Гасне, чаклована пасткою прірви,
У скресі неоно — і крицепотоків,
В двигтінні цупких електронів,
Людина —
До баржі прикутий
Варнак.

Він — в'язень в пурпурнім квадраті
Зветшілої кліті — кімнати:
Вікно у подвір'я, де діти зів'ялі,
Де, мов анаконда, сопух і гнилизна.
Стає у двобій він — із мороком, з тишею, з мислею навіть.
Ця мисль докучлива — повзе мов павук,
Ще пручається, прагне і скиглить,
Та за мить вона скнітиме:
Мисль варнака і в кайдани закутого в'язня.

Так слава ж Свободі!

Кричати б лиш — пробі! Дарма.
Ти не вирвешся з пастки, причинний!
Твоя гордість людини нінащо: ти — покидь!
Ти — ніщота ніщот. Твоя доля — тюрма.
Ти засмаганий чадом племінного гніву,
Відколенець, ти — парій, ти — тлінь.
І обличчя свого ти не бачиш ніколи.

Це лиш маска, лиш черга в юрбі безіменній,
Вий од болю — не чує ніхто.

Ні бо: слава Облуді!

Ти живеш ще. Жебрацька могила пожеде ще.
Проповідник спасення тобі прирікає облесно,
На розстаях швидких авеню, з переконливим текстом:
Милосердя тобі, підлих пристрастей рабе,
Людино без імені, частко величніх машин,
Пиле, пір'інко, нікчемне Ніщо електрона.
І висне любашно ченцем — протожером,
Уста — наче п'явки: спасення по сконі,
Спасення у синяві раю,
Ще б лиш каяття, каяття і покори,
А тавра? — кричу навіжений я, — тавра погорди,
Тавра на чолах нікчемних і хворих,
Тавра рабів — бунтарів злоречивих,
Тавра убогих, терпких, нечестивих?
Гетьте від мене, пронози — ченці,
Знає таврований сам реченці.

П О С Л А Н Н Я

Кров моя скрепла на чорному, хижому бруку,
Взялись смагою уста, що навикли мовчати.
Пасинок твій я, ковчегу новий пілігримів.

АЕРОПОРТ КЕННЕДІ

Ось либонь так бруньчить нова доба:
росинки сонце з балок дальніх кряжа
ще вщерть не випило, ще карбував
тремтливий промінь пружкість фюзеляжа;
не сокотала ще бо оксамитна синь
на золотих, на понадхмарних тросах,
ще день, підводячись, не погасив
зорю на крилах дужих альбатроса.

Земля тривала. Брякла твердь. Ще не дарма
її сповила мряка срібно – біла.
Та вже крізь прозолоть різьбилася юрма,
мов водограїв, хмар. Вже правив крила
бадьорий альбатрос.

Немов дельфін
купався він в імлі, з висот прозорих
сотава снагу, щоб у гудючий дзвін
просторів вирватись нарешті неозорих.

І зашамшів металу оксамит;
росинки мерехтять і просинню прибої
захлистують: вже океан гримить,
незримий океан долини голубої.
Вже леза крил січуть в завзятій прі
вітрів порвистих спротив. Ось русалка
з космічних саг всміхнулася зорі
і знітилась, розсипалась мов скалка
летючих метеорів.

Синя тиша тиш
співає вже розкованим простором,
сріблястим скресом хмар і все дзвінкіш
нестримний скрес льодові креше гори.

Прощай же, тверде! Голубінь, вітай!
В яких свічіннях це палке світання! .
Ми перейшли гулкий, підхмарний плай,
Ми біля зір, що розцвили з - багряна.

ПОДОРОЖ ДО ОКЕАНУ

I

Шляхів, мов флейт, – відлуння перезви,
Сріблястої, п'янистої, дзвінкої,
І пурпур літа спалахом листви
Над бистроводою, глибокою рікою.

Ось димарі Гобокена й Амбой –
Металу, брукху сонні цвинтарища.
Над кранами – гудків глухий гобой
І день, гартований у димній хвищі.

Так зринемо ж з похмур'я в голубінь!
Вже там за пагорбами, – мерехт хвилі,
Не попіл-згар, – осяяна глибінь
І чудо плес, у сонці ззеленілих.

Яка ж ти қована із малахіту брил,
Русалко-хвиле, хвиле нездоланна.
Співаєш брязком срібнолитих крил,
Невтомна хвиле, юність сонцеданна.

Вітай, Талассо! Вічносте, вітай!
Вітай, нескований нічим просторе!
Ти бунт і пря, ти радість і одчай,
Ти – брат мені, ти – молодість суворя.

II

Гримить, гримить недобрий океан,
Клектом надр вирує чорний морок.
В янтарних глибах знявся ураган
І гори-хвилі рушили в простори.

Триває битва. З дальніх, диких скель
Відлуння зустрічає хвилю мстиву.
Не зронить снів причинний корабель,
Що йде в імлі, — прадавній, тихий привид.

І креше вал і рве незламну твердь
І вже здолав, розгніваний сновид.
Ось так колись зустріла горду смерть
У чорториях біла Атлантида.

* *
*

В. Ш.

Сади десь є квітучі Самарканду,
Глядяться зорі в саги Яккабагу,
Ось і поет подався в безвість мандрів,
Де обрії, мов басаманні стяги,
Де зашамшить тропа високим плаєм,
Де жемчуг висипле, співаючи, світанок,
Де за сніжистими верхів'ями Алтаю,
Ріка віків пливе до океану.
Дивись, поете, в плеса незглибимі,
Там таїна дзвенить бо світлих музик:
Твоя — рокована, з зеленими очима,
Твоя — незбагнена, із посміхом медузи.

БРОДВЕЙ

Поплив він сурмами в столику ніч,
завив волторнами моторів, відвалив
драпіжні брили,
щоб заулки, пащі бірж і темінь брам
заголосили
по заграві, умерлій серед імл,
по заграві, зів'ялій на світанні.
І ніч відстукує хвилини куті
скляними гранями прозорих будівель,
і ніч, карбована приборями юрби,
повзе удавом крізь асфальтів плити,
крізь джунглі камінюччя, звали скель,
щоб гад слизький, отрутою налитий,
світючим черевом життя живе давив.
О захисте ділка, банкіра і пронози,
о шелесте захланного банкнота,
о всеспустошуючий боже,
утверджений на кам'яних висотах,
у почті кациків холодного Уолл-Стріту,
пливеш, пливеш, мов ідол мертвоокий,
безоднями безликого Бродвею.
І нишкнуть юрби, звірі, діти,
коли удав виповзує по здобич,
повзе по ступенях святого Вавилону
розніжений веселками неону,
волочить тілища важкого звої
по мармурі гудючих капищ,
де витліває електронний робот,
рабу живому брат, невільнику отому,
що поміж карбами нічної зміни,
зсутулений, осліплий і глухий,
народжений в закинений щіліні,
поміж залізям, сопухом жебрачих хиж,
свій вік без імені відробить,

щоб на міських дешевих цвинтарях
нікчемним бруктом догорять.
Чи є ще джерело під тим асфальтом,
чи є живі в пустелі без світань?
Чи під громаддями базальту
ще мерехтить осердя сподівань?
А може, гейзером ще видзвенить, спурхне
крицевокрила мрія, щоб в звитягах
мов урагану прапор заспівати
і кармазином пропалати,
як заграє провісних наснага?

Каньйони вулиць вмаєш ще, Бродвей,
заб'ється серце не камінне, ще живе,
і, стрівнувши людину, друже,
у час дзвінкий, коли асфальтом пророста
зеленошумне слово, слово дуже,
промовиш:

не минайся,
будь,
повстань!

БАЛАДА ПРО МАНХАТАНСЬКИЙ БАНК

І склистих підлог шахівниця і вкрадлива просинь
статочного відсвіту Сіті, що тихо ковзнеться
по гранях високих споруд і проваллям лунких авеню,
о солодка, переткана ситістю музико грошей,
о симфоніє сейфів, опірних добі та вогню. . .

Заколисана клерками тиша контор не шиширхне,
дивіденд, процентажу ростуть, виростають вершини;
мов перлини нанизані кімшаються впевнені цифри
і снага електронів жене рахувальні машини
і поскрипують кроки директорів тихі.

Він приходив в віках — з каравели Кортеза,
де причал Вера — Круз, де взбережжя Дакару і Гоа,
де шуліки Перу, де атоли, Саргасове плесо,
де заток ізмарагд, де пісні Паго — Паго,
він ішов — капітан, у сузір'ях наснаги.

І з розтрубів ботфортів — алмази і золото:
де вітрило майне, де засвітиться шпага завзята,
де німовні раби, де вибризкує гейзером нафта,
де викреслює меч паралелі на карті пірата,
де колоній квітчаста, палаюча плахта.

Племена і народи на продаж, на підбій.
Книг святих словеса карбувались на спижу
хрестоносного леза й гармат дальнобийних,
це ж про ближніх любов шепотіли ченці із Ассижа,
це ж у Сіті копичилось золото лютє і хиже.

Місяць вийшов шарлатний од крові. І Біржі
гаснуть горді дорійські колони, німіє ротонда,
у шамшінні могильної, впертої тиші,
що крилом понад банком — над Андами кондор —
і кружляють, мов листя, безвартісні акції, бонди.

Не прийде капітан під аркади гудючого банку.
як же мармур зловісно, порожньо синіє!
як же лунко на цьому дзвінкому світанку
та ж бо в хмарах світанок, у вихрі зоря вогневіє,
як лютують, ось тут, вже ось тут буревії.. .

НА РУЇНАХ ХЕРСОНЕСУ

*Життя людини – день. А що таке людина?
А чим вона не є? Людина – тінь маринь, –
коли їй не дана могутня світлість мислі...*
ПІНДАР (518 - 438)

Ти випив конхи неба голубинь, безкрай вирій
стрімчастих скель, верхів'їв калинових і взбереж,
гартованих великим, грізним морем.

І у вирі
тисячелітніх лун, мов Еос вологи мереж
ти виступаєш, мерехтиш проміннолико.

Нехай земля
громадить пилюгу віків, жорстокосердих, темних,
засліплених ненавистю меча, що висвітив здала
дорогу жагам, маревам жаждивим та буремним.

Їх попіл витліває шар за шаром. Скам'яніє грань.
Замовкнуть стоїща племен. Потахне багряна яса імперій
і завойовників круте чоло поглине чорна хлань
і меч ржавітиме, що шлях світив химері.

А винночорний Понт невтомно грає хвилику своєю,
Закон онов – не тінь сновид, не химородний сон:
Ось знов струнка свій напинає лук Пентізілея
і злотом сонця наливається прозорість виногрон.

Де тропи легіони в скелях вирубали хижі, де греміли
розбійницьких трирем підняті якорі, де чвал кіннот
важкокопитих пропалав, в просторах вихром набренілих,
не стовпише рабів: тужавів, ріс народ.

Прийшов митець – дзвінкий та ясноликий. Семиколос
понтійських житниць вирізьбив, Деметри щедрий дар,
щоб не зловісний меч, – вітчизни голубиний Л о г о с
цих срібнокрилих саг прославлював Піндар.

НАПИС НА ЛЕЗІ

Marmoreo tumulo Medices Laurentius me
condidit ante humili pulvere tectus eram.
Напис на домовині митця

На лезі твердому кинжалу різьбив би я битви
кастильських важких лицарів і тосканської злої піхоти
і лица, знівечені в шалі, рівнав би рильцем я, забитих,
в горду лагідність та спокій ясний, безтурботний.

Кому ж бо по смерті пошкодить божественна ніжність?
воїну – бути міцним за життя і ненависть у серці леліять:
ми ж незрівняні митці, хоч по смерті страшній і драпіжній,
тиху злагоду і усміх погожий волієм.

Любимо запал битевний і творчості грози чудесні,
йдемо веселі вмирати і там, на долинах кривавих,
тій лиш коханці дамо свою руку міцну й необлесну,
тій, що відкриє нам брами у край нескортої слави.

Хвилями ж бийтесь поліття у грані закутої Лети;
воїне, знай, що коротка жага є нестримного віку –
ти ж пам'ятай і назажди збagni, неспокійний поете,
радість життя неземного дивну і велику.

Того ж Автора:

Черлень, поезії, Львів 1934.

Мить із майстром, поезії, Париж 1936.

Кубок Ганімеда, поезії, Нью Йорк 1958

Ночі Мангаттана, поезії, Київ 1966

В друку: ПОНТІЙСЬКИЙ ЛАВР

Шоста книжка лірики, присвячена

Північному Чорномор'ю античної доби.

СПРАВЛЕННЯ ПОМИЛОК

Сторінка 5, 8-мий рядок має бути:

Це ж твоя, це трояндна твоя сторона.

Сторінка 7-ма, 3-тій рядок з долини має бути:

Землі цієї, що – дзвенить, тверда.

Сторінка 15-та, 4-та строфа, 1-ший рядок має бути:

Залюдніє пустинь. І, мов глиби криниці живлющі, прозорі

Сторінка 16-та, 3-тій рядок з долини має бути:

І що ж, як доля – кована заковом?...

Сторінка 24-та, 3-тій рядок з долини має бути:

кармазинні узгір'я у димному талі околів,

Сторінка 25-та, 1-ший рядок має бути:

З чорновинними ночами, з вихром крицевих світаннів,

Сторінка 27-ма, 3-тя строфа, 2-гий рядок має бути:

Там десь рокоти бубнів, кибітки і брязкіт кайданів

Сторінка 27-ма, останній рядок має бути:

у вірш замінишся, як в винне гроно – Стафілея.

Сторінка 28-ма, 4-тий рядок з долини має бути:

Недобрий вітер лист несе в саду чужому,

Сторінка 37-ма, 12-тий рядок з долини має бути:

(Лиш скелети дзвенять, що повисли на реях).

Сторінка 46-та, 4-тий рядок з гори має бути:

тисячелітніх лун, мов Еос з вологи мереж

Сторінка 47-ма, 5-тий рядок з долини має бути:

тій, що відкриє нам брами у край нескореної слави.

рядок другий з долини має бути:

ти ж пам'ятай і назавжди збагни, неспійний поете,

ЕЛЕГІЯ НА ЗГАДКУ ФРАНСУА ВІЙОНА, ПАРИЖ 1965

Freres humains qui apres nous vivez,
N'avez les coeurs contre nous endourcis...

Ф. Війон, Балада вітальників, 1462

